

אל תשכחו אותם

השנה אי אפשר להזמין ניצולים לסלון אך חובה לזכור שמדובר באנשים ששמחים מאוד על אמפתיה והתייחסות, ויש להם הרבה מה ללמד אותנו.

ע"ד ונטריון דוד ידיד, כ"ו בניסן תש"פ, 20/04/2020

צילום: אינטרפוטו

את יום השואה נציין השנה באופן שונה מתמיד. אני מעריך שהטקסים והאירועים יהיו השנה שונים משמעותית, אם בכלל יתאפשר לקיים אותם באופן פומבי. אך זיכרון השואה בכל מקרה לא ירד מסדר יומנו, באופן אירוני דווקא השנה אנו יכולים לחוש ולהזדהות באופן אמיתי יותר עם הניצולים ועם הקורבנות, וזה אולי הערך החינוכי החיובי שיש במצב הסגר של הקורונה.

אירוע מגיפת הקורונה שאנו חווים הוא היסטורי, עבור כמעט כולם זהו זמן לא פשוט מבחינה תעסוקתית, והעתיד לוט בערפל. עבור רבים מאיתנו זו פעם ראשונה שחווים חרדת קיום, למרות שהצרכים החומריים זמינים ונגישים לכל. אין מחסור במזון, אך תחושת המצוקה של אנשים רבים מאד היא ברורה.

אנחנו חשים היום, ולו במעט, חלק מתחושות אי הוודאות והפחד שהרגישו הניצולים באותם ימים. אבל מה שחשוב, זה לנסות ולעשות כדי שלא נישאר ברמת התחושות בלבד. ובמיוחד, שיש ניצולי שואה שההסגר כעת מחזיר אותם לזיכרונות העבר, ולכן הוא קשה עבורם שבעתיים.

לא מדובר בעניין סמלי בלבד. רבים מהניצולים החיים איתנו היום, והם הולכי ומתמעטים. חיייהם לא פשוטים, ועם השנים המצב רק נעשה קשה יותר. האחריות שלנו כדור שני שלישי (ורביעי), היא לא רק לזכור ולספר, אלא לנסות גם להקל.

יש דברים שהממשלה יכולה לעשות למען ניצולי השואה, ויש דברים שהם מחובתה של החברה האזרחית לעשות. בימים אלה, האפשרויות העומדות בפני הממשלה מוגבלות. בכל שנה, לקראת יום השואה, המדינה הודיעה על הקלות חדשות לניצולי שואה, או על הכרה בזכויות נוספות, ובכך סייעה לאנשים נוספים שלא היו זכאים עד אז. השנה, דומה שאין קשב ואין פניות לנושא חשוב זה.

יש למדינה עוד מה להוסיף, כי חיייהם של ניצולי השואה לא פשוטים. התרעתי על כך רבות בעבר, וניסינו לקדם הצעות שאינן דורשות תקציבים נוספים. כך למשל, הוא נושא הסיריבול הביורוקרטי - זכויותיהם של ניצולי השואה נבנו כטלאי על גבי טלאי, כנוספת על גבי תוספת, והן מרובות סעיפים ומורכבות. בכל אחת מהן ישנן "שכבות ארכיאולוגיות" של תקנות וחקיקה.

מידי תקופה מנסים לשפר ולהוסיף זכויות, רק שזה נעשה תמיד באופן חלקי, עוד שעל ועוד אחד, בלי לראות תמונה רחבה יותר. אמנם זה מסייע לחלק מן הניצולים, אך הרבה מאד שורדי שואה "מאבדים את ידיהם ורגליהם" בסבך הביורוקרטי, ולא יודעים כיצד לממש את זכויותיהם או אפילו אינם מבינים אילו זכויות יש להם, ומה בדיוק עושים עם זה. אני מאד מקווה שלמרות שרשויות המדינה עסוקות בהתמודדות עם משבר הקורונה, יהיה עדיין מספיק קשב ואחריות כדי לסייע לניצולים.

יש את התפקיד של החברה האזרחית, שזו החובה של כל אחד ואחד מאתנו. השנה אי אפשר להזמין ניצולים לסלון, ואי אפשר ללכת לשמוע את סיפורם. אך חובה לזכור שמדובר באנשים ששמחים מאד על אמפתיה והתייחסות, ובמיוחד כעת יש להם הרבה מה ללמד אותנו.

כעת, דווקא מתוך אותה תחושה של חרדה ואי וודאות לעתיד, זה הזמן להיות רגישים יותר וקשובים הרבה יותר. מתוך שמירה מלאה על הוראות משרד הבריאות, יש לעשות הכל כדי לעודד וכדי לתת תשומת לב לאנשים יקרים אלה.

בשל גילי, אני מסתגר בביתי בצורה מלאה, ושמחתי לשמוע שבני, הגר ליד ניצולת שואה שחגגה את ליל הסדר בגפה, הגיע יחד עם כל משפחתו, הם הגיעו למפתן דלתה של אישה יקרה זו, דפקו על הדלת, ובירכו אותה מרחוק בברכת חג שמח ושימחו אותה בכך מאד. הייתי שמח לדעת שלכל שורד שואה יגיע מישהו גם ביום השואה השנה וישאל לשלומם. ואולי יש בכך ניצחון קטן נוסף על צוררינו.

הכותב עומד בראש משרד דוד ידיד - משרד עורכי דין ונטריון, המתמחה בזכויות ופיצויים לניצולי שואה בארץ ובחול